

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۳۲ اقتصاد صنعت داروسازی

۳۳ راه‌ها و چاه‌ها

موارد شمول آن خارج شده است اما ذکر این نکته حایز اهمیت است که در ایران، یارانه دارو فقط به تعداد معدودی از داروها تعلق می‌گیرد که آن تعداد، تنها برای ۳۰۰ هزار نفر از مردم کشور کافی است. جالب آن که ۸۰ درصد یارانه‌های مذکور، یعنی حدود ۱۵۰ میلیارد تومان، تنها بین حدود ۴۰ هزار نفر توزیع می‌شود. گفتنی است کل یارانه دارویی ما ۲۲۰ میلیارد تومان است که بخشی از آن به شیرخشک و بخشی دیگر به دارو اختصاص دارد. در عین حال، هزینه‌ای که هر سال برای تولید داروها در داخل کشور صرف می‌شود در حدود ۲۵۰ میلیون دلار است، در حالی که اعتبار خرید داروهای ساخته شده خارجی حدود ۴۵۰ میلیون دلار در سال می‌باشد. از مهمترین دلایل شکاف موجود، می‌توان به دو عامل قیمت‌گذاری نامناسب و عدم ارزش‌گذاری برای فرمولاسیون و تحقیقات اشاره کرد.

نکته دیگر آن‌که طبق آمار، تعداد شرکت‌های دارویی فعال در بورس ۲۹ شرکت می‌باشند که در مجموع، ارزش بازاری معادل ۱/۳ میلیارد دلار را در بازار اوراق بهادار تهران به خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، تولید ۹۵ درصد داروهای مورد نیاز در داخل کشور، تولید ۴۰ تا ۴۵ درصد مواد اولیه دارویی، تضمین فعالیت ۶۵ شرکت داروسازی در ایران، خودکفایی در تولید برخی ظروف و بسته‌بندی‌های دارویی و اشتغال حدود ۱۲ هزار نفر نیروی کار که ۶۰ درصد این افراد نیروهای متخصص انداز جمله پیشرفت‌های حاصل از بهبود صنعت داروسازی کشور است.

صادرات و واردات در ایران

حجم کل داروی مصرفی ایران با یارانه‌ای که دولت به آن تزریق می‌کند، در حدود هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان

بازار دارویی ایران

سال	فروش ریالی (میلیارد ریال)	فروش عددی (میلیارد عدد)	داروی تولید داخل (میلیارد ریال)	محصول ناخالص داخلی (میلیارد ریال)	سهم دارو از محصول ناخالص داخلی بدون نفت (درصد)	سهم دارو از محصول ناخالص داخلی (درصد)
۱۳۸۲	۷,۸۱۵	۲۲,۷۰	۵,۷۳۸	۱,۱۰۹,۵۰۰	۰/۶۸	۰/۵۱
۱۳۸۳	۸,۸۲۱	۲۳/۰۵	۶,۶۳۷	۱,۴۵۵,۷۰۰	۰/۶۰	۰/۴۵
۱۳۸۴	۱۲,۰۱۱	۲۶/۵۰	۸,۳۳۷	۱,۸۵۴,۷۰۰	۰/۶۲	۰/۴۵
۱۳۸۵	۱۴,۹۷۵	۲۸/۸۶	۱۰,۲۶۸	۲,۲۶۰,۵۰۰	۰/۶۲	۰/۴۵
۱۳۸۶	۱۹,۳۶۶	۳۰/۱۰	۱۲,۵۳۸	۲,۸۹۰,۳۰۰	۰/۶۰	۰/۴۳

اساسی است که البته دارو از استخراج: واحد تحقیقات ماهنامه «اقتصاد ایران» از آمارنامه وزارت بهداشت و درمان

تولید و مصرف دارو در ایران و جهان

امنیت دارویی ایران

کشورمان از امنیت دارویی مطلوبی برخوردار است.

براساس آمارهای گمرک، واردات محصولات دارویی در سال گذشته ۹۳۹ میلیون و ۵۵۴ هزار دلار بوده که نسبت به سال ۸۶ با ۲ درصد کاهش مواجه بوده است. در سال گذشته، سوئیس، آلمان، فرانسه، ایتالیا، انگلستان، هلند، دانمارک و امارات، عمده کشورهای صادرکننده محصولات دارویی به ایران بوده‌اند. از سوی دیگر، ارزش واردات دارو در فروردین امسال، افزون بر ۶۰ میلیون و ۴۸۱ هزار دلار بوده و سوئیس، فرانسه و آلمان به ترتیب دارای سهم ۲۴، ۲۳ و ۱۵ درصدی از بازار دارو در کشورمان هستند.

گفته می‌شود از ۷۰۰ میلیارد دلار بازار دارویی دنیا در سال ۲۰۰۶ میلادی، دو میلیارد دلار آن به بازار دارویی ایران اختصاص دارد، در حالی که ترکیه با جمعیتی تقریباً مشابه از بازار دارویی ۵/۶ میلیارد دلاری، یعنی سه برابر ایران بهره‌مند است.

این روزها یکی از مباحثی که بسیار مورد توجه کارشناسان است، لزوم هدفمند کردن یارانه‌ها از برخی کالاهای

با آن که صنعت دارویی ایران در سال‌های اخیر در بین کشورهای آسیایی رشد قابل ملاحظه‌ای داشته و هم اکنون جزو ۵ کشور اول تولیدکننده دارو در آسیا است، اما کمتر از ۰/۳ درصد بازار داروی جهان را در اختیار دارد. قبل از انقلاب، عمده تولیدات دارویی کشور در دست کمپانی‌های خارجی بود و از کل داروی مصرفی کشور، فقط حدود ۳۵ درصد توسط تولیدکنندگان داخلی تأمین می‌شد، اما طی دوران بعد از انقلاب از نظر عددی، حدود ۹۵ درصد داروهای مورد نیاز با استانداردهای بین المللی پذیرفته شده مانند USP و BP تهیه و در اختیار مردم قرار گرفته است.

در ایران حدود هزار و ۶۵۰ قلم دارو در فهرست تولیدات دارویی وجود دارد که همه آنها داروهای هستند که رسماً در کشورهای پیشرفته دنیا مورد تأیید سازمان‌های بین‌المللی قرار گرفته و در همه جای دنیا از آنها استفاده می‌شود.

بازار دارو در داخل کشور

در فروردین ۸۸، صادرات محصولات دارویی کشور به ۲ میلیون و ۲۳۸ هزار دلار رسید که بیش از یک میلیون و ۲۳۸ هزار دلار آن به افغانستان صادر شده است.

است. با توجه به این امر که تولیدات دارویی داخلی ۹۶ درصد احتیاجات مردم را تأمین می‌کنند، اما ۴ درصد باقی مانده، نزدیک به ۴۵ درصد هزینه و ارزش بازار داروی کشور را به خود اختصاص داده است. این وضعیت یا به معنای آن است که داروهای وارداتی، داروهای گران قیمتی هستند و یا تولید داروهای وارداتی با تکنولوژی بالا بوده و تولیدکنندگان داخلی کمتر به تکنولوژی مدرن دسترسی دارند.

به علاوه، سرانه مصرف دارو در ایران از نظر ریالی حدود ۱۳ هزار و ۶۰۰ تومان و از نظر تعداد ۳۴۱ قلم دارو است. طی سال گذشته ۶۰ کارخانه داروسازی کشور ۲۳/۱ میلیارد عدد دارو تولید کرده‌اند که این میزان، معادل ۹۷ درصد کل مصرف دارو در ایران است. علاوه بر تولیدات داخلی، در سال گذشته حدود یک میلیارد عدد دارو به طور رسمی - به جز قاچاق - وارد کشور شده است. در حال حاضر، هزار و ۵۰۰ قلم دارو در لیست داروهای کشور وجود دارد که از این تعداد، بیش از هزار قلم به طور مستقیم در داخل تولید می‌شود. گفتنی است برای کشورهایی نظیر ایران که در زمینه مواد اولیه تولید (حدود ۴ هزار گونه گیاهی)، استعداد بالقوه فراوانی دارند، توسعه صنعت داروسازی به لحاظ ایجاد اشتغال و ارزآوری و نیز ارزش افزوده بالای این صنعت، حایز اهمیت بوده و توجیه اقتصادی دارد.

بررسی سودآوری صنعت داروسازی

نرخ سودآوری صنعت داروسازی ایران بیش از ۲۵ درصد و بیشتر از اکثر صنایع داخلی است، زیرا نسبت سود به فروش صنعت داروسازی در ایران بالاتر از مقیاس جهانی است. آمار مبین این حقیقت است که ارزش ریالی داروی کشور بیش از ۲۰ هزار میلیارد ریال و سهم صنایع و تولیدکنندگان داخلی از این رقم، بالغ بر ۱۳ هزار میلیارد ریال می‌باشد و به طور متوسط ۶۵ درصد ارزش ریالی بازار داروی کشور در اختیار داروسازان داخلی است.

براساس بررسی‌های به‌عمل آمده، نسبت سود به فروش ۱۰ شرکت داروسازی پرفروش کشور در سال ۸۶ حدود ۲۵ درصد بوده است، درحالی‌که این نسبت - که یکی از مهمترین شاخص‌های سنجش صنعت داروسازی به‌شمار می‌رود - برای ۱۰ شرکت داروساز پرفروش جهان در مدت مشابه، حدود ۲۰ درصد بوده است.

گذشته از این مسایل، سهم بخش عمومی هم از مخارج سلامت نسبت به محصول ناخالص داخلی (GDP) از جمله فاکتورهای مهم سلامت می‌باشد که این نسبت در ایران ۳/۲ درصد و هزینه سلامت براساس قدرت خرید، رقمی معادل ۶/۴ درصد می‌باشد که کشور ما از این حیث در جایگاه سوم منطقه قرار

دارد. گفتنی است از سال ۸۲ تا ۸۶ سرانه مصرف ریالی دارو در ایران ۱۳۳ درصد و سرانه مصرف عددی آن ۲۵ درصد رشد داشته‌اند.

موقعیت ایران برای سرمایه‌گذاری

براساس آمارهای سازمان جهانی بهداشت، ایران از لحاظ مصرف دارو، جزو ۲۰ کشور نخست دنیا است و در آسیا بعد از چین، مقام دوم را دارد. گذشته از جمعیت ۷۰ میلیونی پرمصرف دارویی، کشورمان در کانون بازاری ۴۷۰ میلیون نفری در منطقه واقع است که با توجه به توسعه نیافتگی بهداشت و درمان در آن، فرصتی استثنایی

اقتصاد صنعت داروسازی

صنعت دارو، توجیه‌پذیرترین صنعت اقتصادی در جهان است.

قطع ناشی از افزایش قیمت‌ها است و قیمت‌ها به خصوص در ایالات متحد - تنها کشور پیشرفته‌ای که برای افزایش قیمت داروها در آن محدودیتی وجود ندارد - زیادتز از حد معمول است.

در حال حاضر، مدت زمان متوسط ارایه فرآورده‌های دارویی جدید به جهان از ۷ سال به ۵ سال برای هر قلم کاهش یافته است. سهم تحقیق و توسعه در نزد شرکت‌های داروسازی معتبر جهان

هم مقوله دیگری است که در آینده از ۱۵ تا ۲۰ درصد فروش هم فراتر خواهد رفت. گفتنی است هزینه تحقیق و توسعه شرکت‌های داروسازی در اروپا، ژاپن و آمریکا در سال ۲۰۰۷ بیش از ۷۲ میلیارد دلار بوده است.

امروزه بیش از ۸۰ درصد تجارت صنایع دارویی در آمریکای شمالی، اروپای غربی و ژاپن انجام می‌شود. کشورهای آسیایی در حال حاضر تلاش گسترده‌ای برای حفظ موقعیت‌های خود در بازارهای دارویی دارند. هند در سال ۲۰۰۳ با جذب ۳۵ درصد قراردادهای جهانی، سهم خود را در جذب سرمایه‌های خارجی به ۴۵۰ میلیون دلار افزایش داد و مالزی در سال ۲۰۰۷ توانست سهم بخش عمومی از مخارج سلامت خود را نسبت به GDP به ۲/۲ برساند. این رقم برای کره جنوبی در سال ۲۰۰۷، ۲/۹ و برای بحرین ۲/۷ بوده است. سنگاپور به عنوان مرکزی برای مطالعات بالینی در آسیا در زمینه داروسازی و بیوتکنولوژی مطرح و کشورهای برزیل، روسیه، هند و چین که اصطلاحاً کشورهای BRIC نامیده می‌شوند، تأثیر بسیاری بر بازار دارویی در جهان داشته‌اند. گفتنی است ژاپن با دارا بودن ۱۶ درصد از تجارت جهانی دارو از توانمندی گسترده‌ای در زمینه نوآوری و علوم زیستی برخوردار است.

بسیاری از اقتصاددانان معتقدند که افزایش قیمت نفت به این دلیل که درآمدهای ناشی از فروش - به هر قیمتی که باشد - کسر کوچکی از قیمت محصول نهایی تولیدشده از نفت است، هرگز نمی‌تواند موجب توسعه اقتصادی کشورهایی مانند ایران شود، لذا بهترین راه، توسعه تولیداتی است که ضمن بهبود وضع اقتصاد داخلی، سبب افزایش صادرات غیر نفتی شوند. همین

عوامل سبب می‌گردند تا نظیر تصمیم‌گیران به سمت سایر بازارها و بخش‌ها منعطف گردد که بهداشت و درمان از جمله آنها و از مهم‌ترین آنها است.

وضعیت صنعت داروسازی در جهان

اگر حجم کل تجارت دارو را در جهان در سال ۲۰۰۵ که معادل ۶۰۲ میلیارد دلار بوده است، بر ۶/۴ میلیارد نفر جمعیت دنیا تقسیم کنیم، سرانه مصرف دارو در جهان به ۹۴ دلار خواهد رسید که رقم قابل توجهی است. صنعت داروسازی در سال ۲۰۰۸ از بین ۵۲ صنعت سودآور جهان با متوسط ۱۹/۳ درصد سود از درآمد، رتبه سوم را کسب کرده است و پس از شرکت‌های خدماتی، بیشترین درصد آینده‌محوری را از آن خود نموده است.

سهم این صنعت برای مواد مؤثر دارویی حدود ۳۰ درصد، شکل‌های مختلف دارویی تمام شده ۳۰ درصد و برای بسته‌بندی آنها ۲۶ درصد یعنی رقمی معادل ۷/۸ میلیارد دلار بوده و میزان فروش جهانی آن از ۳۰۹ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۸ به ۷۱۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۷ - یعنی حدود ۲/۳ برابر - رسیده است. یکی از مهمترین نکات این صنعت، وجود پول کلان در آن است. افزایش سود، به‌طور